
EDITORIAL

DARINA HRADILOVÁ

Nové číslo časopisu *Bohemica Olomucensia* se snaží dostat tomu, co stojí v podtitulu tohoto periodika, tedy být filologickým časopisem s mezioborovými přesahy. Stalo se již tradicí, že jádro lingvisticky orientovaného čísla tvoří příspěvky, které byly předneseny na konferenci *Komárkova jazykovědná Olomouc* v předcházejícím kalendářním roce. Ta byla na podzim roku 2022 věnována problematice výuky češtiny jako cizího a druhého jazyka a studie, které z ní vzešly, se dotýkají různých lingvistických témat, ke kterým přistupují též z pozic společenských věd: pedagogiky, psychologie, sociologie apod. Podrobně o konferenci referuje Jana Mášová v oddílu Varia.

Oddíl Studie otevírá text Jany Marie Tuškové a Hany Svobodové „Vybrané metody programu *Čtením a psaním ke kritickému myšlení* ve výuce jedinců s odlišným mateřským jazykem“, které v něm navrhuje, jak lze pomocí metod obvykle užívaných pro rozvoj kritického myšlení budovat v češtině jako cizím/druhém jazyce potřebné kompetence a dovednosti, zejména jak motivovat uživatele jazyka k samostatnému mluvení a psaní. Andrea Hudousková v příspěvku nazvaném „Slovesná valence v češtině nerodilých mluvčích“ přináší výsledky výzkumu, který vycházel z předpokladu, že nerodilí mluvčí mají tendenci užívat stabilní inventář valenčních rámců. Na materiálu ze žakovského korpusu MERLIN autorka hypotézu potvrzuje a současně ukazuje, že se zvyšující se jazykovou úrovní klesá chybovost při užívání valenčních konstrukcí.

Otázkám fonologické kompetence v češtině jako cizím jazyce se věnují hned tři příspěvky. Jitka Veroňková se Zdenou Palkovou v textu „Koncepce cvičebnic výslovnosti češtiny pro cizin-

ce z projektu *ProCzeFor* (Pronunciation of Czech for Foreigners)“ prezentují nový učební materiál, který není založen pouze na tradičním teoretickém popisu, ale umožňuje přímou práci se zvukovou stránkou češtiny prostřednictvím četných nahrávek, jež jsou uživatelům učebnice k dispozici prostřednictvím QR kódů. V anglicky psaném textu „The Realization of the Glottal Stop in Utterances Read by Student of Czech as a Foreign Language“ Michaela Kopečková ukazuje, jak (ne)náležitá realizace rázu v češtině koreponduje s tím, z jakého jazykového prostředí mluvčí pochází, a že chybovost v tomto jevu klesá se zvyšující se úrovní pokročilosti mluvčího. Zdůrazňuje přitom potřebu věnovat nácviku rázu dostatečnou pozornost ve výuce. Pavla Poláchová ve své studii s názvem „Realizace českých vokálů ve čteném projevu frankofonních mluvčích“ porovnává vokální systém češtiny a francouzštiny a poukazuje na ty jevy, které v důsledku mezijazykové interference nevhodně ovlivňují výslovnost v češtině. Argumentuje tím, že ač se výslovnost se stoupající mírou jazykových kompetencí zlepšuje, lze ve výslovnosti vokálů doložit formantové hodnoty typické pro francouzštinu.

Testováním řečových dovedností v češtině jako cizím jazyce se zabývá ve svém příspěvku „Integrace řečových dovedností v testování češtiny pro cizince“ Vladimíra Pechová, která popisuje tradiční přístup spočívající v separátním testování jednotlivých dovedností a srovnává ho s možnostmi tzv. integrovaných úloh, jimiž je možno testovat více dovedností současně. Autorka objektivně hodnotí výhody i nevýhody integrovaných testových zadání, přičemž poukazuje zejména na fakt, že k integraci řečových dovedností dochází i v běžné komunikační praxi.

Praktickými aspekty výuky češtiny se zabývají Markéta Schürz Pochylová a Jiří Byčkov. Prvně jmenovaná autorka se v textu s názvem „Výuka češtiny na bohemistice na Vídeňské univerzitě“ zamýšlí nad výzvami, před nimiž lektor češtiny na zahraničním akademickém pracovišti stojí. Poukazuje zejména na ty, které vyplývají z výrazně heterogenního složení studijních skupin, v nichž se setkávají studu-

jící s odlišným jazykovým a národnostním pozadím, různého věku i profesního směřování. Jiří Byčkov ve studii s názvem „Škola hrou aneb objevné putování po stopách významných osobností Moravsko-slezského kraje“ na praktických příkladech severomoravských reálií ukazuje, jak lze ve vyučování češtiny pro cizince využít postupy integrující v učení prvky nejazykové i jazykové (s odkazem na metodu CLIL, tedy Content and Language Integrated Learning).

Jediným příspěvkem tohoto čísla, který se nevztahuje k výuce češtiny jako cizího a druhého jazyka, ale naplňuje poslání tohoto časopisu ve smyslu otevřenosti veškerému lingvistickému bádání, je text Zuzany Maleňákové „K posesivním adjektivům typu matčin ve staré a střední češtině“. Autorka se zabývá tvořením takových přivlastňovacích jmen, zejména však konkurencí tvarů se jmennými a adjektivními koncovkami v jejich deklinačních paradigmatech; stručně komentuje také jejich syntaktické vlastnosti.

V oddílu Různé recenzuje Jindřiška Svobodová monografii *Sociálna inklúzia a používanie jazyka*, na jejímž vzniku se podílely tři slovenské autorky Oľga Orgoňová, Alena Bohunická a Maryna Kazharnovich a již vydala v roce 2023 Univerzita Komenského v Bratislavě. Julia Mostova pak referuje o 24. mezinárodním setkání mladých lingvistů, které se konalo v květnu 2023 a věnovalo se tématu (ne)srozumitelného světa.